



Izglītības un zinātnes
ministrija

Aktuālās izmaiņas normatīvajā regulējumā un ieskats pārejā uz ciklisko institucionālo akreditāciju

25.04.2024



Aktuālās izmaiņas normatīvajā
regulējumā

Grozījumi Augstskolu likumā attiecībā uz visām studiju programmām un to licencēšanu, pieņemti 14.03.2024., stājas spēkā 01.05.2024.

Būtiskākie precizējumi

- Augstskolu likuma 55.² panta piektā daļa. Studiju programmas **licencēšanas procesā** katru studiju programmu novērtē saskaņā ar Ministru kabineta noteiktajām studiju programmu licencēšanas prasībām, tostarp to novērtēšanas prasībām. **(01.01.2025.)**
- Augstskolu likuma 55.² panta astotā daļa: 11) augstskolas ar akadēmisko doktora studiju programmu saistītā vērtējamā vienība zinātnisko institūciju darbības starptautiskajā novērtējumā ir novērtēta ar vienu balli vai divām ballēm. **(01.01.2027.)**
- Augstskolu likuma 57. panta septītā daļa nosaka, ka pirmā, otrā un trešā cikla augstākās izglītības programmas tiek veidotas saskaņā ar **valsts augstākās izglītības standartu**.
- Augstskolu likuma 57. panta devītā daļa nosaka, ka Ministru kabinets nosaka **valsts augstākās izglītības standartu** – atbilstoši Augstskolu likuma pārejas noteikumiem jāizdod līdz 2024. gada 31. decembrim.

Grozījumi Augstskolu likumā attiecībā uz doktora studiju programmām / doktorantūras skolām, pieņemti 14.03.2024., stājas spēkā 01.05.2024.

Daži precizējumi

- “zinātnes doktora studiju programmas” precizētas uz “**akadēmiskās doktora studiju programmas**”. (01.05.2024.)
- Akadēmiskās doktora studiju programmas īstenošanā piedalās ne mazāk kā pieci profesori un asociētie profesori, tostarp ārvalstu, vai personas ar zinātnes doktora grādu. (01.08.2024.)

Daži papildinājumi

- Augstskolu likuma 25.² un 25.³ pants par doktorantūras skolas izveidošanu un funkcijām.
- Doktorantūras skola nodrošina augstskolas dibinātāja noteiktai stratēģiskajai specializācijai atbilstošu doktora studiju programmu īstenošanu, promocijas darba vai doktora teorētiskā pētījuma vai mākslinieciskās jaunrades darba izstrādes un aizstāvēšanas, kā arī doktora grāda piešķiršanas procesu.
- Doktorantūras skola ir augstskolas struktūrvienība. Doktorantūras skolas darbību regulē doktorantūras skolas nolikums. Doktorantūras skolu var veidot akreditēta augstskola, kura īsteno maģistra studiju programmas, un tās zinātniskās darbības starptautiskais novērtējums ir vismaz 3 balles no piecām. (01.01.2026.)

Grozījumi Profesionālās izglītības likumā, stājās spēkā 1.08.2023.

31. pants. Profesionālās izglītības programmu un iestāžu finansēšana

- (6) Ministru kabinets nosaka kritērijus un kārtību, kādā profesionālās izglītības iestāžu izglītojamie apdrošināmi pret nelaimes gadījumiem mācību laikā.
- Saskaņā ar Profesionālās izglītības likuma 31. panta sesto daļu izdoti jauni Ministru kabineta noteikumi - Ministru kabineta 2024. gada 5. marta noteikumi Nr. 146 “**Noteikumi par profesionālās izglītības iestāžu izglītojamo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem mācību laikā**”, pieņemti 05.03.2024., stājās spēkā 08.03.2024.
- 4. Pret nelaimes gadījumiem mācību laikā obligāti apdrošināmi izglītojamie, kuri uzņemti profesionālās pamatizglītības programmās, arodizglītības programmās, profesionālās vidējās izglītības programmās un **īsā cikla profesionālās augstākās izglītības programmās.**

Grozījumi Izglītības likumā, pieņemti 14.07.2022., stājās spēkā 11.08.2022.

11.¹ pants. Ārvalstīs izsniegto izglītības dokumentu atzīšana Latvijā

- (2) Eiropas Savienības valstī, Eiropas Ekonomikas zonas valstī, Šveices Konfederācijā vai Ministru kabineta noteiktā ārvalstī no 2016. gada 1. janvāra izsniegtu **izglītības dokumentu ekspertīzi** atbilstoši Eiropas reģiona konvencijai par to kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību (turpmāk - Lisabonas konvencija) **veic augstskola**, ja tā ieguvusi tiesības veikt minēto dokumentu ekspertīzi (turpmāk - augstskola, kura ieguvusi tiesības veikt izglītības dokumentu ekspertīzi), ja izglītības dokumenta īpašnieks ir iesniedzis iesniegumu studiju uzsākšanai vai turpināšanai attiecīgajā augstskolā, ievērojot šā panta ceturtajā daļā noteikto.
- Saskaņā ar Izglītības likuma 11.¹ panta otro daļu un Augstskolu likuma 85. panta otro daļu šobrīd izstrādes procesā ir tiesību akta projekts “**Kārtība, kādā augstskolai tiek piešķirtas tiesības veikt ārvalstīs iegūto izglītības dokumentu ekspertīzi**”

Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumi Nr. 189 “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 16. aprīļa noteikumos Nr. 202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus””, stājās spēkā 03.04.2024.

Līdz 02.04.2024. pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms

No 03.04.2024. **īsā cikla** profesionālās augstākās izglītības diploms

- Profesionālās augstākās izglītības diplomu vai augstākās profesionālās kvalifikācijas diplomu izsniedz personai, kura apguvusi akreditētu **pirmā vai otrā cikla** profesionālās augstākās izglītības programmu un izpildījusi visas attiecīgajā valsts izglītības standartā noteiktās prasības.
- Diplomus Latvijas augstskolas un koledžas ir tiesīgas izsniegt kā kopīgus diplomus par kopīgu studiju programmu apguvi vai kā **dubultos diplomus**.
- Ja šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.3., 2.4. 2.5., 2.6. apakšpunktā minētos diplomus izsniedz ārzemniekam, augstākās izglītības iestāde ir tiesīga diplomā lietot dublējošo tekstu kādā Eiropas Savienības oficiālajā valodā līdzīgi kā kopīgajos diplomos un **diploma ieguvēja vārdu un uzvārdu oriģinālvalodā**.
- **Visi pielikumi**, kuros ir attēloti diploma vai to pielikuma paraugi **ir precizēti**.

Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumi Nr. 189 “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 16. aprīļa noteikumos Nr. 202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus””, stājās spēkā 03.04.2024.

Jauns regulējums:

- Valsts augstskola, kurai ar Ministru kabineta lēmumu **par valsts augstskolas reorganizāciju** nodota cita augstskola, kas turpina pastāvēt augstskolas iestādes (strukturvienības) statusā, šo noteikumu 2. punktā minētajos dokumentos papildus var norādīt šīs iestādes (strukturvienības) nosaukumu un tās emblēmu. (15.¹ punkts)
- Valsts augstskola vai koledža par **konsorcija** kopīgi īstenojamās studiju programmas apguvi šo noteikumu 2. punktā minētajos dokumentos papildus var norādīt konsorcija nosaukumu un tā emblēmu. (15.² punkts)
- **Dubulto diplomu** sērijai pirms šo noteikumu 19. punktā minētās diplomu sērijas papildus pievieno latīņu alfabēta lielo burtu D. Dubulto diplomu numerāciju uzsāk no jauna. Dubultā diploma numurs ir četrzīmju skaitlis, sākot ar 0001. (20.¹ punkts)
- Personai, kura **uzsākusi studijas līdz 2024. gada 31. decembrim** un apguvusi studiju kursus, kuru apjoms noteikts atbilstoši Augstskolu likuma tiesību normām, kas bija spēkā līdz 2022. gada 10. oktobrim, diploma pielikuma sadaļā “Programmas sastāvdaļas un personas iegūtais novērtējums / atzīmes / kredītpunkti” par attiecīgo studiju periodu norāda studiju kursu apjomu (kredītpunktus) gan atbilstoši Augstskolu likuma regulējumam, kas bija spēkā līdz 2022. gada 10. oktobrim, gan atbilstoši Eiropas kredītpunktu pārnesei un uzkrāšanas sistēmai (ECTS). (41.² punkts)

Jauni Ministru kabineta 2024. gada 27. februāra noteikumi Nr. 134 “Noteikumi par sākuma termiņu reflektantu reģistrācijai un uzņemšanai 2024. gadā”, spēkā no 29.02.2024.

- 1. Noteikumi nosaka sākuma termiņu 2024. gadā reflektantu reģistrācijai un uzņemšanai pirmajā gadā pēc vidējās izglītības iegūšanas.
- 2. **Reflektantus, kuri ir ieguvuši vidējo izglītību ārzemēs un nepretendē uz studijām valsts finansētās studiju vietās vai studiju programmās, kurās ir noteikts studējošo skaita ierobežojums, pirmajā gadā pēc vidējās izglītības iegūšanas augstskolas un koledžas var sākt reģistrēt un uzņemt no 2024. gada 1. marta.**
- 3. **Reflektantus, kuri nav minēti šo noteikumu [2.](#) punktā, pirmajā gadā pēc vidējās izglītības iegūšanas augstskolas un koledžas var sākt reģistrēt un uzņemt no 2024. gada 12. jūlija.**

**Grozījumi Ministru kabineta 2022. gada 27. septembra noteikumos Nr. 595
"Noteikumi par Latvijas zinātnes nozaru grupām, zinātnes nozarēm un
apakšnozarēm", pieņemti 3.10.2023., stājās spēkā 5.10.2023.**

- Lai veicinātu starpnozaru pētniecību un doktorantūras attīstību, noteikumu pielikuma 3.3.apakšpunkts papildināts ar zinātnes apakšnozari "Klīniskā un veselības psiholoģija"

Ministru kabineta 2023. gada 22. augustā noteikumi Nr. 474 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”

- I nodaļas 1. punkts nosaka, ka šie “noteikumi nosaka kārtību, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”. Prioritātes izglītības iestādēs, tostarp augstākās:
 - izglītojamo profilaktiskās veselības aprūpes un pirmās palīdzības nodrošināšana;
 - drošības nodrošināšana izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos;
 - iekšējās kārtības noteikumi un drošības noteikumi un izglītojamo iepazīstināšana ar tiem.
- Saskaņā ar II un III nodaļā noteikto regulējumu **augstākās izglītības iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota persona veic noteiktas darbības izglītojamo profilaktiskās veselības aprūpes un pirmās palīdzības nodrošināšanai, drošības nodrošināšanai izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos.** IV nodaļā aktualizēti iekšējās kārtības noteikumi un drošības noteikumi un izglītojamo iepazīstināšana ar tiem. Uz augstskolām nav attiecināma izglītības iestādes pasākumu organizēšana un atbalstīšana, ko nosaka V nodaļā noteiktais regulējums.
- Šie noteikumi nosaka arī augstākās izglītības darbinieka un izglītojamā atbildību, rūpējoties par savu un līdzcilvēku drošību un veselību.

Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 13. maija noteikumos Nr. 240 "Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu", pieņemti 3.10.2023., spēkā no 5.10.2023.

- Grozījumi izstrādāti, lai **nodrošinātu noteikumos lietoto terminu** (pirmā, otrā un trešā cikla studiju programmas/ augstākā izglītība un kredītpunktu) **atbilstību** Izglītības likumā un Augstskolu likumā lietotajiem.
- Ministru kabineta 2023. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 305 “Noteikumi par valsts profesionālās izglītības standartu”, pieņemti 2023. gada 13. jūnijā, stājās spēkā 2023. gada 21. jūnijā atbilstošie jēdzieni jau iekļauti un grozījumi šajos Ministru kabineta noteikumos nav veikti.

Procesā esošie grozījumi Augstskolu likumā

- Papildināt Augstskolu likuma 27. pantu ar septīto daļu šādā redakcijā:
 - “(7) Lai veicinātu augstskolas attīstību tās stratēģiskajā specializācijā, akadēmiskā personāla amatā, izņemot lektoru un asistentu, uz laiku ne ilgāku par sešiem gadiem var ievēlēt ārzemnieku, kura **valsts valodas zināšanas neatbilst normatīvajos aktos noteiktajam apjomam**. Pēc sešu gadu termiņa beigām ar ārzemnieku var turpināt darba attiecības, ja ārzemnieks ir ieguvis apliecinājumu, par valsts valodas zināšanām Ministru kabineta noteiktajā apjomā.”
- Augstskolu likuma pārejas noteikumu papildināšana
- Šie grozījumi nosaka studiju virzienu akreditāciju termiņu, lai **reorganizējamajām augstskolām** nodrošinātu iespēju kvalitatīvi sagatavot pārņemamo vai jau pārņemto studiju virzienu akreditāciju, ja Ministru kabinets ir pieņēmis lēmumu par valsts augstskolas reorganizāciju, kā arī noteikt Augstskolu likumā **akadēmiskā personāla personas datu apstrādes nolūku un mērķi**.

Procesā esošie grozījumi Augstskolu likumā

- Augstskolu likuma 56. panta trešās, ceturtais un piektās daļas precizēšana atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam.
- Augstskolu likuma 56. panta papildināšana ar 5¹ daļu.
- Šie grozījumi nosaka, ka studiju programmu svešvalodā īsteno docētāji ar attiecīgās valodas zināšanām augstākajā līmenī atbilstoši Eiropas vienotai valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmai, ko apliecina iegūto izglītību apliecinošs dokuments, lēmums par ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atzīšanu vai starptautiskas testēšanas institūcijas izsniegts dokuments par svešvalodas zināšanu līmeni.

Plānotie grozījumi Augstskolu likumā un Ministru kabineta 2013. gada 16. aprīļa noteikumos Nr. 202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus” (attēlotas esošās redakcijas)

Augstskolu likums, 56.pants. Studiju reglamentācija

- (1¹) Īsā cikla profesionālās augstākās izglītības programmu un **pirmā un otrā cikla** augstākās izglītības programmu daļas var īstenot kā **darba vidē balstītas mācības**. Kārtību, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības augstākās izglītības programmās, nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2013. gada 16. aprīļa noteikumos Nr. 202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus” 5. punkts

- 5. Šo noteikumu 2.3. apakšpunktā minēto diplomu izsniedz personai, kura apguvusi akreditētu **pirmā vai otrā cikla** profesionālās augstākās izglītības programmu un izpildījusi visas attiecīgajā valsts izglītības standartā noteiktās prasības.

leskats pārejā uz ciklisku
institucionālo akreditāciju

Kvalitātes novērtēšanas procedūras

Šobrīd īstenotās

- Studiju virzienu novērtēšana un akreditācija
- Studiju programmu licencēšana
- Būtisko izmaiņu novērtēšana
- Augstskolu akreditācija
- Licencētas studiju programmas iekļaušana studiju virzienā

Pēc institucionālās akreditācijas ieviešanas plānotās

- Studiju programmu licencēšana
- Vienkāršota būtisko izmaiņu novērtēšana
- Augstskolu akreditācija



ATBILSTĪBAS VĒRTĒŠANA (3 mēneši; regulāri)

1

- Atbilstība normatīvo aktu prasībām
- Dokumentu pārbaude
- Monitorings

KVALITĀTES VĒRTĒŠANA (6 (+3) mēneši)

2

- Var veikt AIKA vai ārvalstu aģentūra, kas iekļauta EQAR
- Starptautisko ekspertu vizītes augstākās izglītības iestādē
- Vērtēšanā ņem vērā iestādes tipu

AKREDITĀCIJA (4 mēneši)

3

- Tiek pieņemts lēmums par akreditāciju un tās termiņu
- Akreditāciju var piešķirt uz 3 vai 7 gadiem
- Kvalitātes vērtēšana pēc 3 gadu termiņa ar pielāgotiem uzsvāriem

Augstskolu un koledžu akreditācija

- AIKA izstrādās detalizētu procedūras metodiku
- AIKA izstrādās detalizētus vērtēšanas kritērijus Vadlīnijās
- Vērtēšanas kritērijos tiks ņemts vērā augstskolas tips



Izglītības un zinātnes
ministrija

Paldies!

